

REGIONLARIN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFI DÖVLƏT PROQRAMLARININ İCRASI ARTIMIN DAVAMLI OLMASINI TƏMİN EDİR

Dövlət başçısı deyib: “Mən tam əminəm ki, bundan sonra da ölkəmiz ancaq inkişaf, tərəqqi və qələbələr yolu ilə gedəcəkdir”

Azərbaycanda bu gün aparılan geniş quruculuq və abalıq işləri dünyada xüsusi qeyd edilir. Bütün bölgələrdə müasir iqtisadi və sosial infrastruktur, yeni obyektlər yaradılır, mövcudları isə əsaslı təmir edilir və müasirləşdirilir. Ölkədə həyata keçirilən iqtisadi-siyasi islahatlar və reallaşdırılan layihələr tərəqqinin davamlı olmasına xidmət edir. Bir sözlə, dövlət hərtərəfli inkişafa nail olmaq üçün bütün lazımi tədbirləri operativ görür. Həyata keçirilən strategiya və iqtisadi modelin uğurları sübut edir ki, Azərbaycanın böyük inkişaf potensialı danılmaz bir gerçəklikdir.

Dünya bazarlarında neftin qiyməti ilə bağlı böhran davam edir. Hazırda neft bazarlarında qiymətin tənzimlənməsi üçün müvafiq tədbirlər görülməsi ilə bağlı hasilatçı ölkələr arasında əməkdaşlıq danışıqları davamlıdır. Lakin beynəlxalq təcrübə göstərdi ki, neftlə zəngin ölkələrin iqtisadiyyatının bu məhsuldan asılılığı böyük problemlərə də yol açır, iqtisadiyyatın çoxşaxəliliyinə nail olmaq isə iqtisadi və bu zəmində siyasi müstəqilliyin, doğru inkişaf və sabitlik yolunun əsasıdır. Beləliklə, çoxşaxəli iqtisadiyyatın həlli dövlətin siyasi və iqtisadi müstəqilliyinin mühüm təməllərindəndir. Azərbaycan bu istiqamətdə artıq mühüm nailiyyətlər əldə etmişdir, həyata keçirilən islahatlar və reallaşdırılan layihələr imkan verib ki, real sektor davamlı və dinamik inkişaf yoluna çıxsın. Bu ilin yeddi aylıq yekunları da qarşıya qoyulan hədəflərə uğurla çatılacağından xəbər verir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2019-cu ilin yanvar-iyul aylarında ölkədə 44473,1 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2,5 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal edilmişdir. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 4499,5 manata bərabər olmuşdur. Bu dövrdə informasiya və rabitə sahələrində əlavə dəyər 16,9 faiz, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq sahələrində 6,3 faiz, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə sahələrində 4,3 faiz, sənayedə 3,3 faiz, ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahələrində 2,9 faiz, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində 2,6 faiz, digər xidmət sahələrində 1,7 faiz artmış, tikintidə isə 9,1 faiz azalmışdır. İqtisadiyyatın qeyri-neft-qaz sektorunda istehsal olunmuş əlavə dəyər 3,0 faiz, neft-qaz sektorunda isə 1,9 faiz artmışdır. Prezident İlham Əliyev Regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının yekunlarına həsr olunan konfransdakı nitqində görülmüş işlər sayəsində dayanıqlı iqtisadiyyata nail olunması barədə demişdir: “Proqramların uğurlu icrası deməyə əsas verir ki, onların qəbulu tam məntiqə uyğundur. Bizim iqtisadi göstəricilərimiz, bölgələrdə gedən quruculuq-abadlıq işləri bunun əyani sübutudur. Ancaq hələ də

həll olunmamış məsələlər var. Hələ də elə məsələlər var ki, onların həlli üçün imkanlar olmayıb, yaxud da onların növbəsi gəlməyib. Biz isə görülmüş işlərlə kifayətlənməməliyik, daim qabağa baxmalıyıq. Baxmalıyıq ki, harada nə çatışmır, harada hansı məsələ öz həllini tapmalıdır”.

Ölkəmiz beynəlxalq Böyük İpək Yolu üzərində yerləşir. Dövlət rəhbərliyinin Azərbaycanı dünyanın mühüm nəqliyyat dəhlizi və logistik mərkəzə çevirmək siyasəti uğurla nəticələnib və həmin istiqamətdə reallaşdırdığı strategiya daim yeni daha yüksək mərhələyə qədəm qoyur. Hazırda ölkəmizin yaratdığı dəhliz heç də qədim Böyük İpək Yolunun keçdiyi əraziləri əhatə etmir, daim genişlənir. Belə ki, Yaxın Şərqi və cənub - Hind okeanına qədər ərazilər tranzit nəqliyyatına daxildir. İndi müasir Böyük İpək Yolu Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərindən və onların məhz Azərbaycandakı 4 qütbü birləşdirən qovşağından ibarətdir. Beləliklə, ölkəmizin Avrasiya materikində son dərəcə böyük bir ərazidə onlarca dövləti əhatə edən nəqliyyat-logistika mərkəzinə çevrildiyinin də əyani şahidiyik. Bu beynəlxalq əhəmiyyət daim artmaqda və iqtisadi-siyasi mövqə güclənməkdədir. 2019-cu ilin yanvar-iyun aylarında Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin Azərbaycan hissəsində daşınmış yüklərin həcmi 25141,6 min ton, yük dövriyyəsi isə 5301,0 milyon ton-km olmuşdur. Yüklərin 16330,4 min tonu və ya 65,0 faizi avtomobil nəqliyyatı, 6265,2 min tonu və ya 24,9 faizi dəmir yolu nəqliyyatı, 2546,0 min tonu və ya 10,1 faizi dəniz nəqliyyatı ilə daşınmışdır. Dəhliz vasitəsilə daşınmış yüklərin 16,1 faizini və ya 4056,5 min tonunu tranzit yüklər təşkil etmişdir. Böyük İpək Yolunun bərpası Azərbaycanın Çinin təşəbbüsü ilə gerçəkləşən “İpək Yolu iqtisadi kəməri” layihəsinin çox fəal və mühüm iştirakçısı olması ilə baş tutmuşdur.

Azərbaycanın nüfuzunun artmasında, beynəlxalq əməkdaşlıqda sərhədlərinin genişlənməsində və dərinləşməsində, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsində mühüm rol oynayan regionların sosial-iqtisadi Dövlət proqramlarını operativ və dəqiq

mexanizmlərlə icrası xarici ticarət əlaqələrinə də güclü təsir göstərməkdə və ixrac potensialının artmasına imkan verməkdədir. 2019-cu ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxsləri dünyanın 177 ölkəsindəki tərəfdaşları ilə ticarət əməliyyatları həyata keçirmiş, 103 ölkəyə məhsul ixrac olunmuş, 164 ölkədən idxal olunmuşdur. Bu müddətdə ölkədən 979,1 milyon dollar dəyərində qeyri-neft-qaz məhsulları ixrac edilmişdir ki, bu da 2018-ci ilin yanvar-iyun aylarına nisbətən faktiki qiymətlərlə 15,7 faiz, real ifadədə isə 11,1 faiz

lunun nəticəsidir ki, Dövlət Sərhəd Xidmətinin məlumatına əsasən 2019-cu ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycana dünyanın 185 ölkəsindən 1410,7 min və ya 2018-ci ilin yanvar-iyun ayları ilə müqayisədə 6,5 faiz çox əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlmişdir. Gələnlərin 29,4 faizi Rusiya Federasiyası, 24,3 faizi Gürcüstan, 10,5 faizi Türkiyə, 7,5 faizi İran, 2,6 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 2,4 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, hər birindən 1,9 faiz olmaqla Ukrayna və Hindistan, 1,5 faizi Türkmənistan, hər birindən 1,4 faiz olmaqla Böyük Britaniya, Qazaxıstan və

çoxdur. Qeyri-neft-qaz məhsulları üzrə ixracın dəyərində Rusiyaya (36,3 faiz), Türkiyəyə (21,8 faiz), Gürcüstana (8,7 faiz), İsveçrəyə (7,5 faiz), İtaliyaya (3,1 faiz), Ukraynaya (2,4 faiz), Yunanıstana (1,8 faiz), İrana (1,8 faiz), Çinə (1,7 faiz) və Almaniya (1,2 faiz) göndərilmiş malların payı üstünlük təşkil etmişdir. Bir sözlə, Azərbaycanın iqtisadiyyatın şaxələndirilməsində operativ apardığı islahatları və yüksək fəallığı dünyanın diqqət mərkəzindədir. Belə ki, qeyri-neft sektorunun bir istiqaməti olan turizm də çox sürətlə inkişaf etdirilir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev turizmin tərəqqisinə də xüsusi diqqət göstərir. Bu diqqətin nəticəsidir ki, 2016-cı il sentyabrın 1-də turizmin inkişafına dair imzalanmış Sərəncam xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Hər il ölkəmizdə “Turizm işçiləri günü” peşə bayramı kimi qeyd edilir. Turizm sahəsinin davamlı inkişafının və Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda həmin istiqamətdə mühüm ro-

İraq, 1,3 faizi Pakistan, 12,4 faizi digər ölkələrin vətəndaşları, 0,1 faizi isə vətəndaşlığı olmayan şəxslər olmuşdur. Gələnlərin 68,0 faizini kişilər, 32,0 faizini isə qadınlar təşkil etmişdir. Ölkəmizə yanvar-iyun aylarında gələnlərin sayında daha çox artım Misir (83,1 faiz), Türkmənistan (81,0 faiz), Hindistan (80,3 faiz), Çin (77,1 faiz), Səudiyyə Ərəbistanı (76,7 faiz), Macarıstan (52,4 faiz), Böyük Britaniya (35,7 faiz), Kanada (30,8 faiz), Cənubi Koreya (29,5 faiz), Almaniya (27,2 faiz), Yaponiya (24,6 faiz), Pakistan (24,4 faiz), Gürcüstan (22,8 faiz) və Polşa (20,2 faiz) vətəndaşları arasında qeydə alınmışdır. Ölkəmiz 2016-cı il oktyabrın 31-də Misirin Luksor şəhərində BMT-nin Ümumdünya Turizm Təşkilatı İcraiyyə Şurasının 104-cü sessiyasında Şuranın sədri seçilmişdir. Bu, bir daha ölkəmizə olan etimad, etibar və beynəlxalq turizm məkanında qazandığı nüfuzun və hörmətin göstəricisidir.

(davamı 2-ci səhifədə)

REGIONLARIN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFI DÖVLƏT PROQRAMLARININ İCRASI ARTIMIN DAVAMLI OLMASINI TƏMİN EDİR

Dövlət başçısı deyib: “Mən tam əminəm ki, bundan sonra da ölkəmiz ancaq inkişaf, tərəqqi və qələbələr yolu ilə gedəcəkdir”

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Dördüncü Dövlət Proqramının da uğurla icra ediləcəyi və ölkənin daha yüksək inkişaf mərhələsinə çatması üçün iqtisadiyyata lazım olduğu qədər kapital qoyulacağı qərara alınıb. Bütövlükdə hesablamalara görə, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair bu Dövlət Proqramının icrası üçün ən azı 17 milyard manatdan çox vəsait nəzərdə tutulur. Onun 4,6 milyard manatı özəl sektor tərəfindən indi icra edilən və hazırlığı gedən layihələrə investisiya şəklində qoyulacaqdır. Dövlət tərəfindən təxminən 13 milyard manata yaxın kapital qoyuluşu olması gözlənilir. Bu, ilkin rəqəm olduğu üçün ola bilər ki, bu məsrəf daha böyük olsun. Çünki əvvəlki üç proqramın icrasında bu proses təcrübədə üzünü təsdiq edib. Azərbaycanda investisiya iqliminin əlverişliliyi bundan sonra da diqqət mərkəzində

olacaq, ölkəmiz ancaq inkişaf, tərəqqi və qələbələr yolu ilə irəliləyəcək. Təsadüfi deyil ki, cari ilin doqquz ayında da qarşıya qoyulan vəzifələr uğurla icra olunur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanında keçirilən iqtisadi müşavirədə 2019-cu ilin üçüncü rübünün pozitiv yekunları barədə deyib: “Doqquz ayın sosial-iqtisadi göstəriciləri müsbətdir. İqtisadi artım təmin olunub. Yənə də qeyri-neft sənayesi sahəsində yüksək göstəricilər mövcuddur. Beləliklə, qeyri-neft sənayemiz 15 faizdən çox artıb. Bu, onu göstərir ki, son illərdə aparılan islahatlar, xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı atılan addımlar öz bəhrəsini verir. Deyə bilərəm ki, qeyri-neft sənayemizin 15 faizdən çox artması dünya miqyasında rekord göstərici hesab oluna bilər. Bununla bərabər, bildiyiniz kimi, son illərdə kənd təsərrüfatına böyük in-

vestisiyalar qoyulmuşdur. Kənd təsərrüfatının inkişafı prioritet sahə kimi müəyyən edilmişdir. Mən, eyni zamanda, əvvəlki illərdə bir qədər təəccüblənirdim ki, nə üçün bu qədər investisiyaların müqabilində, bu qədər dəstəyin, subsidiyaların, güzəştli şərtlərlə verilmiş kreditlərin olduğu bir zamanda kənd təsərrüfatında artım 2-3 faiz idi. Ancaq hazırda bu sahədə də ciddi irəliləyiş müşahidə olunur. Beləliklə, kənd təsərrüfatı doqquz ayda 7 faizdən çox artmışdır”. Beləliklə, müasir global gərgin milli-dini toqquşmalar, müharibə, iqtisadi və maliyyə böhranı şəraitində Azərbaycan inkişafın dinamizmini qoruyur və onun iqtisadi, siyasi əlaqələri yüksək mərhələyə qalxır.

Ataş CƏBRAYILOV,
“Respublika”.